

**Lietuvos ir Lenkijos dvišalės komisijos istorijos ir geografijos mokymo
problemoms nagrinėti posėdžių, vykusių**

Torunėje

2007 m. gegužės 17– 20 d.,

PROTOKOLAS

Remiantis Lenkijos Respublikos nacionalinio švietimo ministerijos ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos bendradarbiavimo programos 15 straipsniu, Torunėje 2007 m. gegužės 17– 20 d. įvyko Lenkijos ir Lietuvos dvišalės komisijos istorijos ir geografijos mokymo problemoms nagrinėti posėdžiai.

Susitikime dalyvavo:

Iš Lenkijos:

1. prof. habil. dr. Adam Suchoński – Lenkijos delegacijos pirmininkas
2. prof. habil. dr. Mieczysław Jackiewicz
3. prof. habil. dr. Bohdan Łukaszewicz
4. dr. Mariusz Kowalski
5. dr. Aleksander Srebrakowski
6. Malgorzsata Szybalska – Lenkijos delegacijos sekretorė

Iš Lietuvos:

1. dr. Juozas Tumelis – Lietuvos delegacijos pirmininkas
2. prof. dr. Algirdas Jurgis Stanaitis
3. doc. dr. Algis Kasperavičius
4. dr. Elmantas Meilus
5. dr. Rimantas Miknys
6. Rimantas Jokimaitis – Lietuvos delegacijos sekretorius

Susitikimas vyko pagal tokią darbotvarkę:

Gegužės 17 d.

1. Įžanginis posėdis.
2. Pranešimas apie istorijos mokymą etniškai mišrioje teritorijoje.

Gegužės 18 d.

3. Lietuviškų istorijos vadovėlių, lenkiškų geografijos vadovėlių ir geografijos atlasų, taip pat geografijos vadovėlių, skirtų lietuvių mažumos mokykloms Lenkijoje, analizė.
4. Pranešimas apie lenkų jaunimo istorinę sąmonę.
5. Pranešimas apie lenkų ir lietuvių santykių vaizdavimą XX a. Lenkijos istorinėje kartografijoje.
6. Susitikimo dalyvių pažintinė ekskursija – susipažinimas su Torunės miesto istorija ir paveldo paminklais.

Gegužės 19 d.

7. Ekskursija į Ciechocinką, materialinės kultūros muziejaus apsilankymas.
8. Geografijos vadovėlių, skirtų lenkų mažumos mokykloms Lietuvoje, analizė.
9. Diskusija, skirta susitikimo darbo išvadoms suformuluoti.
10. Baigiamieji klausimai: būsimo eilinio susitikimo laikas, vieta ir tematika.
11. Posėdžių protokolo suderinimas ir pasirašymas.

Susitikimo eiga

Ad. 1. Lenkijos ir Lietuvos dvišalės komisijos istorijos ir geografijos problemoms nagrinėti narius pasveikino p. Antoni Stark, Lenkų švietimo darbuotojų draugijos Torunės skyriaus pirmininkas, kuris Nacionalinės švietimo ministerijos pavedimu suorganizavo šių metų susitikimą. Paskui Lenkijos delegacijos pirmininkas prof. Adam Suchonski pradėjo posėdį pažymėdamas ligšiolinius Komisijos pasiekimus ir atkreipdamas dėmesį į draugišką jos darbo atmosferą. Visi Komisijos nariai sutarė, kad Lenkijos ir Lietuvos santykiai dabar yra labai geri. Tai ryškiausiai liudija Gegužės 3-osios Konstitucijos priėmimo metinių minėjimas abiejose šalyse. Profesorius A. Suchonski posėdžio dalyvius supažindino su susitikimo dienotvarke ir išreiškė viltį, kad jis bus naudingas abiem šalims. Prof. A. Suchonski taip pat perskaitė dr. Piotro Ungerio, kuris iki 2007 metų buvo Lenkijos delegacijos Dvišalėje komisijoje sekretorius, atsisveikinimo laišką.

Ad. 2. Prof. Adam Suchonski perskaitė pranešimą apie istorijos mokymą etniškai mišrioje teritorijoje. Pranešimo tekstas pridedamas prie šio protokolo. Baigdamas pranešimą prof. A. Suchonski iškėlė keletą diskusinių problemų, susijusių su vadovėliais, skirtais lenkų mažumai Lietuvoje ir lietuvių mažumai Lenkijoje, ypač atkreiptas dėmesys į tų vadovėlių kokybę ir vertimo kalbą.

Ad. 3. Gegužės 18 d. Komisijos posėdžio pradžioje prof. Mieczyslaw Jackiewicz perskaitė dviejų lietuviškų istorijos vadovėlių, skirtų 8 ir 9 klasėms, recenziją. Profesorius nurodė, kad jo recenzuoti vadovėliai pateikia objektyvią informaciją apie Lenkiją, o vadovėliai labai kruopščiai išleisti. M. Jackiewicz nuomone, „lietuviai yra meistrai knygų leidyboje, ypatingai vadovėlių ir mokymo priemonių mokykliniam jaunimui“ (recenzijos tekstas pridedamas prie protokolo).

Paskui naujas Komisijos narys iš Lietuvos prof. dr. Algirdas Jurgis Stanaitis pateikė savo nuomonę apie recenzuotus 4 lenkiškus geografijos atlasus, septynis geografijos vadovėlius gimnazijoms ir kitoms atitinkamo lygio mokykloms, taip pat du geografijos vadovėlius, skirtus lietuvių mažumos Lenkijoje mokykloms. Profesorius pažymėjo, kad lenkiški geografijos vadovėliai skiria tiek dėmesio visoms kaimyninėms su Lenkija valstybėms. Kalbėdamas apie geografijos atlasus ir žemėlapius vadovėliuose recenzentas pabrėžė būtinumą naudoti dvejopą geografinių pavadinimų Lietuvos teritorijoje transkripciją. Visas recenzijos tekstas pridedamas prie protokolo.

Ad. 4-5. Susitikime pakviesti dalyvauti svečiai – prof. Janusz Rulka (Kazimiero Didžiojo universitetas Bydgoščiujė) ir dr. Dariusz Przybytek – pristatė Komisijos nariams parengtus pranešimus. Prof. J. Rulkos pranešimo tema – „Lenkų jaunimo istorinė sąmonė“. Dr. D. Przybytek kartu su prof. Gregorz Strauchold (abu jie dirba Vroclavo universiteto Istorijos instituto Istorinių atlasų laboratorijoje) perskaitė pranešimą apie lenkų ir lietuvių santykių vaizdą lenkų XX amžiaus istorinėje kartografijoje. Ir vienas, ir kitas pranešimai sukėlė didelį susidomėjimą ir aktyvias diskusijas.

Ad. 6-7. Gegužės 18 d. po pietų susitikimo dalyviai, vedami vietinio gido, apžiūrėjo Torunės miesto istorijos ir kultūros paminklus. Gegužės 19 d. Komisijos nariai apžiūrėjo Materialinės kultūros muziejų Ciechocinko mieste.

Ad. 8. Dr. Mariusz Kowalski pateikė savo nuomonę apie du vadovėlius, skirtus lenkų mažumos Lietuvoje mokykloms. Nors buvo išsakyta keletas kritinių pastabų, apskritai jis labai teigiamai įvertino šių vadovėlių dalykinį lygį.

Ad. 9. Susipažinusi su visomis nuomonėmis apie recenzuojamus vadovėlius Komisija pradėjo diskusiją dėl susitikimo posėdžių išvadų. Buvo pareikštas susirūpinimas dėl geografijos vadovėlių, skirtų lenkų mažumos mokykloms Lietuvoje nepatenkinamos vertimų kokybės (pavyzdžiui, geografijos vadovėlio 9 klasei, autoriai – R. Šalna, E. Beleišis, R. Baubinas, V. Daugirdas, vertėjas į lenkų kalbą Jan

Sienkewicz, lenkiško leidimo redaktorė Katarzyna Kordecka). Problema, Komisijos nuomone, turi būti sprendžiama turint omenyje ir žalą, kuri gali būti padaryta lenkų vaikams, nes jie mokosi gimtosios kalbos taip pat ir iš tų vadovėlių. Komisija pritarė pasiūlymui, kad geografijos vadovėliai mokykloms lenkų dėstomąja kalba būtų papildyti priedais, praturtinančiais mokinių žinias apie Lenkiją ir lenkus. Komisija taip pat išvelgia būtinumą parengti geografijos vadovėlių lietuvių mažumos mokykloms Lenkijoje naują leidimą (paskutinį kartą išleisti 2000 m.).

Ad. 10. Komisija nutarė, kad ir ateityje ji analizuos istorijos ir geografijos vadovėlius, ypač skirdama dėmesį naujiems vadovėliams. Lenkijos delegacija perdavė lietuviams istorijos ir geografijos vadovėlius ir atlasus prašydama pateikti jų analizę kitais metais vyksiančiame susitikime. Lietuvos šalis įsipareigojo nusiųsti savo vadovėlius į Lenkiją recenzuoti.

Komisija suderino kitų metų susitikimo laiką ir vietą. Sutarta, kad jis bus surengtas Vilniuje 2008 m. gegužės mėn. Lietuvos delegacija aukštai įvertino Torunėje vykusiame susitikime pristatytus pranešimus. Nutarta, kad eiliniame susitikime 2008 metais Vilniuje pranešimų tematika bus skirta paribio kultūrinių procesų problemoms. Kiekviena delegacija parengs po vieną pranešimą, skirtą šiai tematikai. Komisija taip pat nutarė kitame susitikime aptarti galimybę išleisti šaltinių apie lenkų ir lietuvių santykius rinkinį su dalykiniais ir didaktiniais komentarais.

Lenkijos delegacija ir Lietuvos delegacija pareiškė padėkas Malgorzatai Szybalskai ir Pirmininkui Antoniui Starkui už darbą rengiant susitikimą.

Šiuo protokolais baigiamas ir pasirašomas.

Lietuvos šalis

.....

dr. Juozas Tumelis

Lenkijos šalis

.....

prof. habil. dr. Adam Suchoński